

aliud enim significat. Itaque licuerit mihi Libri Titulum, unicâ literâ immutatâ, ad mentem Ricobaldi ipsius emendare.

Suum vero Opus in sex partes Ricobaldus dividit. Prima ab Orbe condito exordium fumens, Reges antiquissimos variarum gentium exhibet. Secunda a nativitate Abrahae usque ad conditam Romam procedit. Tertia inde progreditur usque ad Christi Nativitatem. Quarta complectitur res gestas ab Imperio Caesaris Augusti ad tempora usque Ricobaldi ipsius. Quinta ad Geographiam spectat, & brevem exhibet descriptionem orbis terrarum. Tandem in Sexta breviter agit de sepulturis Sanctorum tum Veteris, tum Novi Testamenti, & de Romanis Pontificibus, & de Episcopis Antiochenis, Hierosolymitanis, Alexandrinis, & Ravennatibus, quorum exhibet nudum tantummodo Catalogum. En totius Operis conspectum. Sed quo abiit, continuo petent Lectores, tot rerum, quas innuisti, farrago, quando Ricobaldum heic habemus ab octingentesimo ferme Anno Christianae Epochae loquentem, & quidem non multa? Ego, sit cum venia Lectorum, immo unius Ricobaldi, reliqua constantissime dimisi, non alia in publicum effe- renda ratus, quàm quae heic habeantur. Rudium praecipue temporum ille mos fuit (quod non semel monui), ut qui Historiam sibi conscribendam sumeret, ab orbis exordio ad sua usque tempora perduceret. Non immani Bibliotheca tunc opus erat, non immensus labor obeundus. Triginta, viginti, aut etiam decem praecedentes rerum antiquarum Scriptores satis supérque erant, ut aliquis eorum monumentis in usum suum translatis, Historiographus evaderet, & gloriam sibi apud mirandum vulgus conquireret. Neque deerat gloria. Quum rari essent Codices Librariorum manu scripti, & caro constaret multos emere: homines pau- carum literarum bene de se meritum Scriptorem illum arbitrabantur, qui tum veris, tum fabulosis narrationibus undique confarcinatis Librum novum exhiberet, multos ex antiquis complectentem. Et certe Ricobaldus se ea elucubrasset ait *quibusdam mediocriter literatis*. Verum nostris temporibus in tanta Scientiarum luce, in tam splendida Librorum copia, quotus quisque est, qui paululum sapiat, & ab Auctore Seculi XIII. Historiam veterum Hebraeorum & Romanorum petere velit atque edificere? Rivulos lutulentos nemo amat, ubi fontes purissimos ad manum habet. Quare quod chartae pepercerim, atque inutilibus ipsam onerare noluerim, neminem puto fore, qui mihi succenseat. Et sane nihil in iis, quae praetermissi, occurrit, quod non millies in aliorum Historiis repetitum sit, & legere quisque quum velit, non possit in *Chronico Eusebii* (quod *Chronicam Beati Hieronymi* Ricobaldus appellat, & revera a Sancto Hieronymo Latio donatum, & ab ipso continuatum fuit) atque in Libris *Prosperi, Isidori, Eutropii, Pauli Diaconi, Rufini, Petri Trecensis* (hoc est *Comestoris*) *Pauli Orosii, & T. Livii Patavini*, quos Scriptores se sequutum fuisse Ricobaldus ipse fatetur. *Agnello* quoque Ravennate, cujus Historiam a Clariss. Bacchinio ex Estensi Codice editam, rursus edidi Tom. II. Collection. hujus, usus est Ricobaldus. Quemdam etiam *Miletum* memorat Historicum, ita scribens in Constantini Magni Vita: *Tradit Miletus in Catalogo suo Augustorum, quod hic ultimis vitae diebus ab Eusebio Episcopo Nicomediae baptizatus in Arrianum dogma delapsus est: quod non dicit is, qui Ecclesiasticam scripsit Historiam*. Nihil heic novi Miletus ipse adfert, quum ipsissima verba legantur apud Sanctum Hieronymum in Continuatione Chronici Eusebiani. Et quidem miror, cur Ricobaldus, omisso isto Chronico, quod ante oculos habuit, & saepe exscripsit, a recentiori Scriptore hanc de Baptismo Constantiniano laciniam petierit. Ceterum istius Miletus Historias laudat etiam Leander Albertus in Descriptione Mantuae: iisque etiam usus est Andreas Dandulus in suo Chronico elucubrando. Quod si fides Fortunato Ulmo habenda est in Historia Adventus Alexandri III. Papae, Miletus vixit post tempora Friderici I. Augusti.

Audiamus nunc Hieronymum Rubeum Histor. Raven. Lib. 2. ad Ann. 451. pag. 110. ubi de Attilae Hunnorum Regis adventu Ravennam loquitur: *De qua re Ricobaldus Ferrariensis, Ravennatis Ecclesiae Canonicus Cardinalis* (olim in aliquot Ecclesiis Cathedralibus eo ipso titulo Canonici utebantur) *gravissimus Historiarum Scriptor, eo Libro, quem Pomerium inscripsit. In adventu Attilae, inquit, de Ravenna sic legi in Commentario Pontificio ejus Urbis: Ravennae Attila hoc pacto pepercit. Johannes urbis illius Episcopus, sacris viris comitatus &c.* Ad haec aliquis dicat: en ut Ricobaldus, vel dum antiqua tempora describit, quaedam adfert, quae aliunde frustra sperentur. At monendi sunt Lectores, haec eadem occurrere in jam edito Agnelli supra memorati Libro Pontificali, quem Ricobaldus ipse laudat. Quod si Rubeus maluit heic Ricobaldi, quam Agnelli, fidem interponere, varietatis fortasse studio, non necessitate id fecit. Superest igitur, ut nemo suspicetur, sibi deperiisse aliquid ma-